

คู่มือ

การจัดการขยะมูลฝอย

องค์การบริหารส่วนตำบลดอยงาม
ตำบลดอยงาม อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย

การจัดการขยะมูลฝอย

คำว่า **ขยะมูลฝอย** หากจะกล่าวถึงคำๆ นี้ ทุกคนคงคิดถึงของเสีย สิ่งปฏิกูล สิ่งที่เป็นปัญหาที่ควรนำไปกำจัดทิ้ง การจัดการขยะมูลฝอยควรจะเป็นหน้าที่ของทุกคนที่เป็นผู้ก่อขยะมูลฝอยเหล่านี้ ดังนั้นหากต้องการให้ปัญหาของขยะมูลฝอยสามารถจัดการได้ง่ายขึ้นก็ควรอาศัยความร่วมมือของพวกเราทุกๆ คน โดยก่อนที่จะทราบถึงวิธีที่จะจัดการกับขยะมูลฝอยนั้น ก็ควรที่จะทราบถึงความหมายของคำว่าขยะมูลฝอย กันก่อน

ขยะหรือมูลฝอย (Solid waste) คือ เศษกระดาษ เศษผ้า เศษอาหาร เศษสินค้า เศษวัตถุ ถุงพลาสติก ภาชนะที่ใส่อาหาร เศษมูลสัตว์ ซากสัตว์หรือสิ่งอื่นใดที่เก็บกวาดจากถนน ตลาด ที่เลี้ยงสัตว์หรือที่อื่น และหมายความรวมถึงมูลฝอยติดเชื้อ มูลฝอยที่เป็นพิษ หรืออันตรายจากชุมชนหรือครัวเรือน ยกเว้นวัสดุที่ไม่ใช้แล้วของโรงงานซึ่งมีลักษณะและคุณสมบัติที่กำหนดไว้ตามกฎหมายว่าด้วยโรงงาน

ประเภทของขยะมูลฝอย

ขยะมูลฝอยสามารถแบ่งตามลักษณะทางกายภาพของขยะได้เป็น 4 ประเภท ได้แก่

1. ขยะย่อยสลาย (Compostable waste) หรือ มูลฝอยย่อยสลาย คือ ขยะที่เน่าเสียและย่อยสลายได้เร็ว สามารถนำมาหมักทำปุ๋ยได้ เช่น เศษผัก เปลือกผลไม้ เศษอาหาร ใบไม้ เศษเนื้อสัตว์ เป็นต้น แต่จะไม่รวมถึงซากหรือเศษของพืช ผัก ผลไม้ หรือสัตว์ที่เกิดจากการทดลองในห้องปฏิบัติการ โดยที่ขยะย่อยสลายนี้เป็นขยะที่พบมากที่สุด คือ พบมากถึง 64% ของปริมาณขยะทั้งหมดในกองขยะ

2. ขยะรีไซเคิล (Recyclable waste) หรือ มูลฝอยที่ยังใช้ได้ คือ ของเสียบรรจุภัณฑ์หรือวัสดุเหลือใช้ ซึ่งสามารถนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ได้ เช่น แก้ว กระดาษ เศษพลาสติก กล่องเครื่องดื่มแบบ UHT กระจุกเครื่องดื่ม เศษโลหะ อะลูมิเนียม ยางรถยนต์ เป็นต้น สำหรับขยะรีไซเคิลนี้เป็นขยะที่พบมากเป็นอันดับที่สองในกองขยะ กล่าวคือ พบประมาณ 30% ของปริมาณขยะทั้งหมดในกองขยะ

3. ขยะอันตราย (Hazardous waste) หรือ มูลฝอยอันตราย คือ ขยะที่มีองค์ประกอบหรือปนเปื้อนวัตถุอันตรายชนิดต่างๆ ซึ่งได้แก่ วัตถุระเบิด วัตถุไวไฟ วัตถุออกซิไดซ์ วัตถุมีพิษ วัตถุที่ทำให้เกิดโรค วัตถุธรรมชาติไวไฟ วัตถุที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางพันธุกรรม วัตถุกัดกร่อน วัตถุที่ก่อให้เกิดการระคายเคือง วัตถุอย่างอื่นไม่ว่าจะเป็นเคมีภัณฑ์หรือสิ่งอื่นใดที่อาจทำให้เกิดอันตรายแก่บุคคล สัตว์ พืช ทรัพย์สินหรือสิ่งแวดล้อม เช่น ถ่านไฟฉาย หลอดฟลูออเรสเซนต์ แบตเตอรี่โทรศัพท์เคลื่อนที่ ภาชนะบรรจุสารกำจัดศัตรูพืช กระจุกสเปรย์บรรจุสีหรือสารเคมี เป็นต้น ขยะอันตรายนี้เป็นขยะที่มักจะพบได้น้อยที่สุด กล่าวคือ พบประมาณเพียง 3% ของปริมาณขยะทั้งหมดในกองขยะ

4. ขยะทั่วไป (General waste) หรือ มูลฝอยทั่วไป คือ ขยะประเภทอื่นนอกเหนือจากขยะย่อยสลาย ขยะรีไซเคิล และขยะอันตราย มีลักษณะที่ย่อยสลายยากและไม่คุ้มค่าสำหรับการนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ เช่น ทัชชิ่งพลาสติกใส่ขนม ถุงพลาสติกบรรจุผงซักฟอก พลาสติกห่อลูกอม ซองบะหมี่กึ่งสำเร็จรูป ถุงพลาสติกเปื้อนเศษอาหาร โฟมเปื้อนอาหาร ฟิล์มเปื้อนอาหาร เป็นต้น สำหรับขยะทั่วไปนี้เป็นขยะที่มีปริมาณใกล้เคียงกับขยะอันตราย กล่าวคือ จะพบประมาณ 3% ของปริมาณขยะทั้งหมดในกองขยะ

ก่อนทิ้งทำไมเราถึงต้องแยกขยะ ?

หลังจากที่เราทิ้งขยะลงไปในถังแล้ว เราไม่รู้เลยว่าขยะเหล่านั้นอาจจะไปส่งผลกระทบต่อผู้อื่น รวมถึงระบบนิเวศได้ง่าย ๆ ขยะที่รวมกันส่งผลเสียหลายทางทั้งด้านระบบนิเวศ กลิ่นของเสีย หรือสะสมเชื้อแบคทีเรียขนาดใหญ่ที่สามารถแพร่เชื้อให้กับผู้ที่สัมผัสกับขยะเหล่านี้โดยตรงได้ ปัญหาเหล่านี้จะเกิดขึ้นน้อยลง หากเราทุกคนช่วยกันแยกขยะก่อนทิ้งและนี่คือข้อดีของการแยกขยะ

1. ช่วยลดปริมาณขยะ เพราะเมื่อแยกขยะที่รีไซเคิลได้ จะเหลือขยะจริงๆ เพื่อนำไปกำจัดน้อยลง
2. ใช้บเพื่อการกำจัดขยะน้อยลง สามารถนำไปพัฒนาด้านอื่นเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นได้
3. ช่วยลดการสิ้นเปลืองพลังงานและทรัพยากร โดยการรีไซเคิล ซึ่งบางอย่างสามารถขายและช่วยเพิ่มรายได้เล็ก ๆ น้อย ๆ เข้ากระเป๋าด้วย
4. ช่วยรักษาสิ่งแวดล้อม เกิดมลพิษต่อโลกน้อยลง

การจัดการขยะ ของประเทศไทย

“4R”
แนวคิด
การจัดการขยะ
ที่สาถกนิยมใช้

ภาครัฐ

นโยบายและการมีส่วนร่วม
ด้านการจัดการขยะ

ภาคเอกชน

จัดทำ Roadmap จัดการ
ขยะมูลฝอยของประเทศ
พ.ศ. 2559 - 2564

แก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยเก่าตกค้างสะสม

สร้างรูปแบบการจัดการขยะมูลฝอยใหม่

วางระเบียบและมาตรการการบริหาร
จัดการขยะมูลฝอย

การสร้างวินัยคนในชาติ

รณรงค์คัดแยกขยะในองค์กร

นำส่วนที่ยังใช้ประโยชน์ได้ไปรีไซเคิล
หรือจำหน่าย

ฝังกลบขยะอันตรายให้ย่อยสลายเอง
ตามธรรมชาติ หรือทำปุ๋ย

เผาทำลายด้วยเตาเผาขยะเทคโนโลยีสูง
ที่มีระบบควบคุมอากาศโดยไม่ต้องใช้
ไฟฟ้า น้ำมัน หรือแก๊ส

การหารือเพื่อตั้งเป้าหมายที่จะลดขยะ
ที่มีอยู่ในทะเลลงกว่า 50%
ภายในปี 2570

ศูนย์วิจัยและฝึกอบรมด้านสิ่งแวดล้อม

กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม

www.deqp.go.th

ERTC ปักหมุดบริษัท

กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม
กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

3Rs

ประชารัฐร่วมใจ ประเทศไทยไร้ขยะ

การลด แยกขยะ ให้มีประสิทธิภาพ ควรเริ่มจาก **ต้นทาง** ที่บ้านของท่าน

Reduce : ใช้น้อย หรือ ลดการใช้

การลดปริมาณการใช้ลง ใช้เท่าที่จำเป็น หลีกเลี่ยงการใช้ของฟุ่มเฟือย เช่น ทานข้าวที่ร้าน
ทานข้าวให้หมดจาน ใช้ตะกร้า/ถุงผ้าในการจับจ่ายซื้อของ
ใช้แก้วส่วนตัวแทนการใช้แก้วครั้งเดียวแล้วทิ้ง ใช้ปิ่นโต
กล่องใส่อาหาร กล่องที่ย่อยสลายได้ ใช้ผ้าเช็ดหน้า
หรือผ้าเช็ดมือแทนกระดาษทิชชู เป็นต้น
เพื่อลดปริมาณขยะพลาสติกและโฟมที่กำจัดยาก
ลดการสูญเปล่า และลดปริมาณขยะมูลฝอย
ให้มากที่สุด

Reuse : ใช้ซ้ำ

การนำบรรจุภัณฑ์หรือวัสดุเหลือใช้ กลับมาใช้
โดยไม่ผ่านกระบวนการแปรรูปหรือแปรสภาพ เช่น การใช้กระดาษ
สองหน้า การใช้दानไฟฉายแบบชาร์จใหม่ได้ การใช้สินค้ามือสอง
การซ่อมแซมอุปกรณ์และสิ่งของต่างๆ
เสื้อผ้าเก่านำไปบริจาคหรือทำไม้ถูพื้น

Recycle : รีไซเคิล : แปรรูปใช้ใหม่

การคัดแยกขยะที่สามารถนำมารีไซเคิล เช่น กระดาษ แก้ว พลาสติก
โลหะ/อะลูมิเนียม เพื่อนำมาแปรรูปเป็นวัตถุดิบในกระบวนการผลิต
หรือเพื่อผลิตเป็นผลิตภัณฑ์ใหม่ เช่น การนำกระป๋องอะลูมิเนียมมาหลอมเป็น
ชาเขียว การนำกล่องเครื่องดื่มยูเอชทีมาแปรรูปเป็นลังกระดาษ
การนำขวดพลาสติกใส (PET) มาแปรรูปเป็นเส้น

11 ขั้นตอน

ลด คัดแยกขยะมูลฝอย

ในหน่วยงานภาครัฐ/สำนักงาน

- 1 มอบหมายผู้รับผิดชอบ และจัดตั้งคณะทำงาน
- 2 ตรวจสอบ ประเมิน เก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐาน
- 3 จัดทำแผนและกำหนดเป้าหมาย ในการดำเนินการ
- 4 การเสริมสร้าง ความรู้ ความเข้าใจ ปรับเปลี่ยนพฤติกรรม
- 5 การดำเนินกิจกรรม การลดขยะมูลฝอย
- 6 การคัดแยก ขยะมูลฝอย
- 7 การจัดวางภาชนะ สำหรับรองรับขยะมูลฝอย
- 8 กิจกรรมเสริม สนับสนุน ที่สามารถเลือกปฏิบัติเพิ่มเติม
- 9 การเก็บกัก ขยะมูลฝอย
- 10 การรวบรวมข้อมูล และประมวลผล
- 11 การรายงาน ผลการดำเนินการ

กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม
กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ที่มา : กรมควบคุมมลพิษ 2561
“คุณภาพสิ่งแวดล้อม คือ คุณภาพชีวิต”

ทำความดี
ด้วยหัวใจ

รับ
ให้
ใช้
ลด
พลาสติกและโฟม

7 วิธี

ลด เลิก พลาสติกและโฟม แบบเห็นผลในทันตา

- 1** **พก** **กระติกน้ำ** ช่วยลดการใช้ขวดพลาสติกได้
ใช้ขวดพลาสติกซ้ำๆ ลดขยะได้ก็จริง แต่อาจปนเปื้อนสารเคมี
จากเนื้อพลาสติก
- 2** **ถือ** **ถุงผ้า** พกพาไปไหนก็ได้ส่วนลด
ใช้ถุงผ้าแทนถุงพลาสติก มีส่วนลด นมตกยะ
- 3** **เลี่ยง** **พลาสติก** ใช้ครั้งเดียวแล้วทิ้ง
ใช้ถุงพลาสติกหิ้ว ซ้อนและล้อมพลาสติก
เพียงไม่กี่นาที เป็นขยะหลายร้อยปี ไม่คุ้มค่ากัน
- 4** **เลิก** **กล่องโฟม** ใช้กล่อง/บับโธ ดีต่อสุขภาพ
ใช้กล่องโฟม สารสไตรีนจะปนเปื้อนอาหาร สะสมสารปริมาณมาก
เสียงเป็นมมะเร็งสูงกว่าปกติ 6 เท่า
- 5** **เปลี่ยน** **หลอดพลาสติก** มาดื่มน้ำจากแก้ว
"หลอดพลาสติก" พบมากที่สุด 1 ใน 5 ของขยะทะเลในประเทศไทย
- 6** **เลือก** **ผลิตภัณฑ์ย่อยสลายง่าย**
นำกลับมาใช้ใหม่ได้หลายครั้ง
ใช้พลาสติกชีวภาพ บรรจุภัณฑ์จากวัสดุธรรมชาติ เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
- 7** **รีฟิล** **ผลิตภัณฑ์แบบเติม** ช่วยลดโลกร้อน
ใช้พลาสติก - ใช้วัตถุดิบที่อาศัยเชื้อเพลิงฟอสซิลในการผลิต
ถ้าใช้น้อยก็ลดโลกร้อนได้